

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Milli Eğitim Bakanı Yusuf Tekin** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını talep ederim.

Saygılarımla.

Doç. Dr. Gökhan GÜNAYDIN
İstanbul Milletvekili
CHP Grup Başkanvekili

Türkiye nüfusunun yüzde 26'sını çocuklar oluşturmaktadır. Avrupa Birliği (AB) üyesi 27 ülkenin çocuk nüfus oranları arasında en yüksek çocuk oranına sahip ülke Türkiye'dir. Türkiye'de çocuklar toplumun önemli bir kısmını oluşturmaya rağmen ülkemizde çocuğun hâlâ özne olarak kabul edilmemiş olduğu uygulanan politikalara ve düzenlemelere bakıldığında açıkça görülmektedir.

Eğitimde 4+4+4 düzenlemesinin yanı sıra çıraklık ve stajyerlik uygulamaları gibi sayısız düzenleme, çocukların eğitimden uzaklaşmasına ve/veya işçi olarak çalışma yaşamına itilmesine neden olmuştur. Kimi tarım sektöründe ucuz işgücü ve ücretsiz aile işçisi olan çocuklarımız erken yaşta eğitim dışına itilmekte veya mevsimlik tarım işçisi olmaktadır. Bunun yanı sıra eğitim adı altında yapılan düzenlemeler bizzat devlet desteği ile çocuklarımızın ucuz işgücü olması teşvik edilmektedir. Millî Eğitim Bakanlığının 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu'nda Aralık 2021'de yapılan değişiklikle birlikte "1 gün okul, 4 gün iş" sistemi üzerinden çocuk işçilik bizzat devlet gözetiminde hayata geçirilmektedir. MEB ile özel sektör temsilcileri arasında yapılan iş birliği kapsamında on binlerce çocuk emeği ağır sanayi başta olmak üzere birçok alanda "eğitim" adı altında kullanılmaktadır.

9 Aralık 2016'da Resmî Gazete'de yayımlanan kararla kurulan Mesleki Eğitim Merkezleri (MESEM) ortaöğretim kademesinde bulunan meslek okulları ve Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı iken ulusal basına sıkça çocuk işçilerin cinayeti ya da kazaları ile konu olmaktadır. 2023-2024 eğitim öğretim döneminde Mesleki Eğitim Merkezleri (MESEM) kapsamında çalıştırılırken hayatını kaybeden çocuk işçilerden 9 Ocak 2024 günü İstanbul Esenyurt'ta, staj yaptığı fabrikada sac bükme makinesine kafası sıkışan 14 yaşındaki Arda Tonbul, kaldırıldığı hastanede hayatını kaybetti. Arda'nın ölümünün üzerinden iki hafta bile geçmeden bu sefer 15 yaşındaki Erol Can Yavuz, Kütahya Yeni Sanayi Sitesi'nde staj yaptığı mobilya atölyesinde üzerine sunta blokların devrilmesi sonucu hayatını kaybetti. Yine medyaya yansıyan bir haberde Antalya'da kalfalık eğitimi sırasında vücudunun % 80'i yanan ve aylarca tedavi gören 18 yaşındaki Beyzanur'un şikayetçi olduğu işyeri hakkında takipsizlik kararı verildiği belirtildi. Ne Arda ve Tonbul ne de Beyzanur tek değil. Onlar gibi iş kazalarında yaşamını yitiren daha

birçok çocuk var. Diyarbakır'da klima montajı için götürüldüğü yerde çatıdan düşen Ömer, Konya Ereğli Şeker Fabrikası'nda çökeltme havuzuna düşerek ölen Ulaş, kaporta atölyesinde ağır yaralanarak ölen Ömer bunlardan sadece üçü. Halihazırda 1,5 milyon öğrenci burada kayıtlı staj görüyor. Mesleki Eğitim Merkezi öğrencileri haftada bir gün okulda teorik eğitim, dört gün ise işletmelerde "pratik" eğitim alıyor. Ancak uygulamada bu "pratik" eğitimin fiilen çalışma olduğu ve okuldaki bir günlük eğitimin dahi yapılmadığı biliniyor. Öğrencilerin okullarındaki kaydı devam ediyor ve kayıtlı oldukları bölümlerden mezun oluyorlar. Böylece hem öğrencilikleri devam ediyor hem de fiilen çalışmış oluyorlar.

Sonuç olarak, milyonlarca öğrenci eğitim çağındayken mesleki eğitim adı altında, eğitimden, akranlarından ve arkadaşlarından koparılıp sermayeye ucuz işgücü haline getirildi. Çocukların haftada bir gün okula gelmesi ise büyük ölçüde kağıt üzerinde bir uygulamaya dönüştü. Haftanın dört günü çalışan bir çocuğun o yorgunlukla bir gün okula gelmesi ve verimli olması çok mümkün değildir. Dahası akranlarıyla uyum sağlaması hiç mümkün değildir. Buna rağmen, kamuoyuna yansıdığı biçimde MESEM'lerin ortaokul kademesine düşürülmek istendiği ve dört ilde kurulmak istenen meslek ortaokullarıyla çocuk işçi yaşı 10-11 yaşa kadar gerilecektir. Bu uygulama ile resmi olarak verilere dahi yansıtılmayan çocuk işçi sayısı artacak, çocuklarımız artan yoksulluk ve derinleşen ekonomik kriz ile birlikte çalışmaya teşvik edilecektir. Çocuklarımızın eğitim hakkından mahrum kalması ve MESEM uygulamaları çocuk işçiliğini teşvik ederken yapılan düzenlemelerin yeniden gözden geçirilmesi elzemdir.

Bu bağlamda,

1. İlgili yasal düzenlemeler ile kaç milyon çocuk, işçi olarak çalıştırılmaktadır?
2. Mesleki ortaokullar ile mevcut pratik derslere katılmak zorunda bırakılan öğrenci yaşının 10-11'e gerilemesine yönelik Bakanlığımızın herhangi bir pedagojik denetim ve incelemesi var mıdır?
3. Yapılan değişikliğin ardından MESEM'lerde kaç çocuk iş kazasına uğramış ya da hayatını kaybetmiştir?
4. İş kazaları ya da meslek hastalıklarına yönelik işyerlerinde eğitim verilmekte midir?
5. Mesleki ortaokulların kurulmak istendiği dört il neye göre belirlenmiştir ve öğrenci beklentisi kaçtır?
6. Henüz ortaöğretim düzeyindeki MESEM'lerde iş kazaları ve iş cinayetleri önlenemiyorken, Bakanlığınız hangi gerekçe(ler) ile mesleki ortaokul açmaya karar vermiştir?